

Doctor, tinc els marcadors tumorals elevats, em preocupe?

(Article publicat al Levante-EMV el 25 de setembre de 2016)

Julián Díaz Fernández

Cap de Laboratori de l'hospital Francesc de Borja de Gandia

Als darrers anys, hi ha hagut una notable proliferació de guies de pràctica clínica en l'àmbit de l'oncologia que constitueixen un instrument de la "medicina basada en l'evidència" (en proves científiques) per tal d'ajudar als professionals a prendre decisions objectives. Els objectius que persegueixen aquestes recomanacions són: disminuir la incertesa en la pràctica clínica i la variabilitat en la utilització dels recursos; i establir uns estàndards de qualitat assistencial.

Els marcadors tumorals són substàncies produïdes per les cèl·lules tumorals o en estreta relació amb el seu desenvolupament, que ens ofereixen, mitjançant la mesura de la seva concentració en la sang o altres líquids biològics, informació d'interès clínic en l'avaluació dels malalts amb càncer. No són substàncies específiques de càncer, sinó que també són produïdes per les cèl·lules normals. Per tant, les persones sanes tenen certes concentracions de la majoria dels marcadors tumorals que han de ser considerades com fisiològiques, és a dir, normals. Preferentment, les concentracions dels marcadors tumorals s'utilitzen una vegada el tumor ja ha estat diagnosticat per efectuar el diagnòstic precoç de la recaiguda i per monitoritzar la resposta al tractament.

Definir els valors normals és una de les qüestions inicials que sorgeix quan es posa en marxa un procediment per mesurar la concentració d'un marcador tumoral. Hi ha factors que influeixen en els valors: la metodologia utilitzada, els criteris clínics de morbiditat i mortalitat, l'existència de certes condicions fisiològiques en el pacient (edat, menopausia i cicle menstrual) i la variabilitat biològica intraindividual dels diferents marcadors. En definitiva, els marcadors tumorals també es troben en concentracions molt petites en la sang dels individus sans. En malalts amb càncer, la seva concentració en el plasma augmenta per diferents raons que impliquen un major recanvi cel·lular, l'alliberament

per mort de la cèl·lula o la sobreexpressió i secreció de determinades proteïnes. Igualment, en certs casos, les cèl·lules malignes poden induir la síntesi de marcadors tumorals per part d'altres cèl·lules.

En absència de càncer, els valors de les concentracions dels marcadors tumorals en la sang poden estar per damunt del límit superior de referència establert per a individus presumiblement sans i es considera un fals positiu. Hi ha diferents tipus de falsos positius, que es poden classificar en metodològics, fisiològics i patològics. Els primers són aquells atribuïbles al sistema de mesura. Entre els falsos positius amb un origen fisiològic o patològic hi ha les alteracions que augmenten l'alliberament del marcador, per necrosi o inflamació, i les alteracions que redueixen la seva eliminació (insuficiència renal, insuficiència hepàtica).

Per últim, cal considerar els casos en què el fals positiu està originat per la composició de la dieta, per contaminacions o per maniobres que augmenten l'alliberament del marcador tumoral.